

ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ «ДИТИНА – ШКОЛА – ГРОМАДА»

д-р. пед. наук., професор **Калініна Людмила Миколаївна**,
(ORCID ID: 0000-0003-0534-6089)

канд. пед. наук, с.н.с. **Лісова Наталія Іванівна**
Інститут педагогіки НАПН України
Україна

Упродовж 2012-2017 років у процесі виконання фундаментальних досліджень вивчався стан державно-громадського управління розвитком загальної середньої освіти в малих містах в системі «дитина – школа – громада» на довірчо-демократичних засадах та розроблялися стратегієми щодо підвищення його ефективності на аксіологічних засадах дитино(людино)центризму [1]. «Державно-громадське управління не є новим, але нині є пріоритетним напрямом наукових пошуків і практики державної влади в демократичному суспільстві, стало декларованою законодавчою нормою, що детермінує формування відносин державної влади та громади у всіх соціальних сферах» [2, с. 2] гіпотетично припускаємо на довірчо-демократичних засадах і засадах людиноцентризму.

Для визначення ступеня довіри в процесі експерименту розроблено інноваційні моделі шкіл та напрямки їх розвитку. Перший етап – «Школа формування довіри» – вектор власного розвитку, другий етап – «Школа громадської довіри» – вектор власного розвитку та громади, третій етап – «Школа культури довіри» – вектор розвитку творчого мислення, позитивних учинків, культури спілкування, створення нових традицій в системі «дитина – школа – громада» в умовах самоврядування та самоорганізації. Кожен етап та кожен критерій формування довіри пропонується оцінювати за шкалою від 0 до 4 балів. Оскільки етапи пов'язані між собою й фактично кожен наступний є розвитком попереднього, було б неправильно робити висновок за загальним результатом. Запропонований підхід забезпечує перехід від першого етапу розвитку до другого, від другого – до третього, тобто поетапний поступовий перехід. Якщо за результатами експертного вимірювання з'ясовано, що досягнуто достатнього рівня, то здійснювався перехід до наступного етапу формування довіри, тобто є підстава продовження експерименту на другому етапі – етапі створення «Школи громадської довіри» і так само забезпечити перехід до наступного етапу – етапу створення «Школи культури довіри». Визначення рівнів кожного етапу було запропоновано експертам – учасникам експерименту, які оцінити покровоко стан розвитку за розробленими критеріями. У цифровому вимірі подаємо початковий рівень: від 0 до 1 бала (від 0 до 25%); середній рівень: від 1 до 2 балів (від 26% до 50%); достатній рівень: від 2 до 3 балів (від 51% до 75%); високий рівень: від 3 до 4 балів (від 76% до 100%). Використовуючи ППЗ «Довіра», нами отримано результати формування довіри в загальноосвітніх школах I-III ст. малих міст Черкаської області, які пройшли експеримент за розробленими критеріями. Аналіз результатів першого етапу експерименту за значенням показників надав можливість виявити їх динаміку в середніх рівнях сформованості довірчої взаємодії в школах, що брали участь у педагогічному експерименті, відповідно у відсотковому відношенні на початку й наприкінці першого етапу експерименту (рис.1).

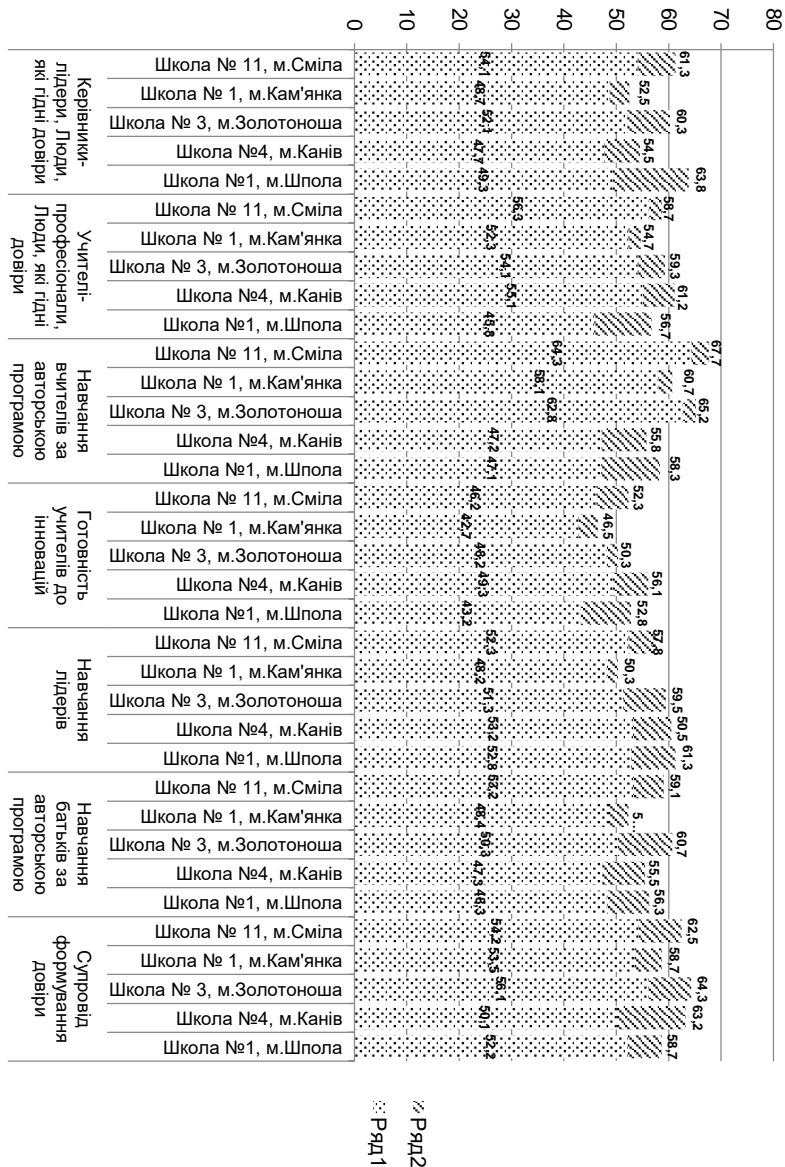

Рис. 1. Результати формування довіри в «Школі формування довіри» – вектора власного розвитку

За першим критерієм оцінювалися керівники закладів ЗСО як лідери, Люди, гідні довіри (спрямованість управління на служіння людям, уміння будувати довірчі стосунки, сформованість цінностей Людини, гідної довіри, інноваційність в управлінні). Як засвідчили результати, керівникам закладів на початку експерименту довіряють від 48,7% до 54,1% – після завершення першого етапу – від 52,5% до 63,8%; за другим критерієм оцінювалися вчителі як професіонали, Люди, гідні довіри (усвідомлення значимості довіри та сформованість цінностей Людини, гідної довіри, комунікативна компетентність, здатність навчатися впродовж життя): від 45,8% до 56,3% на початку етапу та після завершення – від 54,7% до 59,3%; за третім – навчання вчителів за програмою «Уроки довіри в сучасній школі» (бажання навчатися за програмою, оволодіння методикою, створення педагогічних практик з учнями та батьками): від 58,1% до 64,3% виявили бажання навчатися за програмою, після завершення – від 60,7% до 67,7%.

За четвертим – готовність учителя до інновацій (бажання здійснювати інновації, сформованість умінь їх упроваджувати з учнями та батьками): готові до інновацій на початку етапу від 42,7% до 48,2% учителів, після завершення – від 46,5% до 52,3%; за п'ятим – бажання лідерів органів самоврядування учнівських, педагогічних та батьківських вчитися (бажання їх учитися, ініціативність, формування лідерських якостей та цінностей Людини, гідної довіри): на початку етапу готові до навчання від 48,2% до 52,3%, після завершення – від 50,3% до 59,5%; за шостим – вивчалось питання навчання батьків за програмою «Уроки довіри в сучасній школі» та формування довіри в сім'ї: на початку етапу – від 48,4% до 53,2% батьків виявили бажання вчитися, після завершення – від 52,3% до 60,7%; за сьомим – сформованість психолого-педагогічних умінь супроводжувати процес формування довіри в школі (планування роботи, проведення уроків довіри, забезпечення емоційного комфорту, створення оптимальних умов для розвитку дитини): на початку етапу – від 53,5% до 56,1%, після завершення – від 58,7% до 64,3%. Аналіз результатів за середнім показником дав можливість виявити рівень сформованості довірчої взаємодії відповідно в процентному відношенні на початку етапу: 54,3%; 50,2%; 53,5%; 49,9%; 48,3%, а після завершення – 59,9%; 53,6%; 59,9%; 58,1%; 58,2%, тобто відбулося зростання результатів від 3,4% до 10%. Наведені вище дані слугують підтвердженням, що програма «Уроки довіри в сучасній школі» затребувана в умовах реформування, зміст її відповідає потребам соціалізації учнівської молоді.

За другим вектором власного розвитку та розвитку громади – «Школи вивчено стан сформованості довіри за критеріями, які показано на (рис. 2). За другим вектором власного розвитку та розвитку громади «Школи громадської довіри» вивчалися результати формування довіри за такими критеріями: «Школа – ініціатор розвитку громади» (ініціативи з метою розвитку освітнього процесу, волонтерської діяльності, розвитку самоврядування та соціально-педагогічного партнерства): на початку етапу – від 52,2% до 67,1%, після завершення – від 65,2% до 76,1%.

Рис. 2. Результати формування довіри в Школі громадської довіри – вектора власного розвитку та розвитку громади

«Школа – відкрита система» (розміщення прийнятих рішень на сайті, надання інформації представникам громади, відкритість засідань для представників органів самоврядування, батьків, жителів громади, готовність до спілкування) на початку етапу – від 52,1% до 65,2%, після завершення – від 58,2% до 71,3%; «Сім'я – партнер школи» (участь сім'ї у заходах шкільних, самоврядних організацій, прийнятті рішень, здійсненні виховної роботи з учнями): на початку етапу – від 51,5% до 58,5%, після завершення – від 62,3% до 72,1%; «Взаємодія між партнерами на засадах довіри» (рівень довірчої взаємодії між педагогічним колективом і органами самоврядування, громадськими організаціями, спільне вирішення освітніх та соціальних проектів, партнерство з бізнесовими структурами) : на початку етапу – від 54,2% до 68,5%, після завершення – від 58,3% до 78,3%; «Формування нових установок особистості в системі «школа – сім'я – громада» (створення соціально-освітніх проектів, рівень інноваційності в діяльності органів учнівського, педагогічного та батьківського самоврядування): на початку етапу – від 60,5% до 69, 2%, після завершення – від 65,1% до 82,2%.

Аналіз результатів другого вектору за середнім показником дав можливість виявити сформованість громадської довіри відповідно в процентному відношенні на початку другого етапу – 62,0%; 54,1%; 64,3%; 61,5%; 58,7%, після завершення другого етапу – 73,2%; 61,8%; 75,3%; 70,6%; 67,8%, тобто зросли результати від 7,7% до 11,2%.

Список використаних джерел:

1. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. К.: Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
2. Калініна, Л.М. Проблеми та реалії державно-громадського управління освітою на сучасному етапі розвитку демократичного суспільства /Л.М. Калініна // Постметодика. – 2012. – № 3. – С. 2.